

NIEUDANE STARANIA PRZEMYSŁA OTTOKARA II O METROPOLIE CZESKĄ NA TLE JEGO RZĄDÓW I KRZYŻACKIEJ POLITYKI

I

Działalność króla Przemysła Ottokara II († 1278), utalentowanego władcy czeskiego w XIII wieku, budzi w polskiej i czeskiej powojennej literaturze historycznej bardzo żywe zainteresowanie, a to głównie z tego powodu, ponieważ wysuwa się i rozwija pogląd, że ten właśnie król zamierzał skupić w swym ręku świat słowiański dla obrony przed napierającą niemczyzną. Karol Maleczyński uważa go nawet za pierwszego po Chrobrym zachodnio-słowiańskiego władcę, który w pełni zdawał sobie sprawę z niemieckiego niebezpieczeństwa zagrażającego Słowiańszczyźnie i usiłującego zmobilizować do walki z niemieckim naporem swych sąsiadów. Tenże autor zaznacza, że data wstąpienia Przemysła Ottokara II na tron czeski w 1253 r. otwiera nową epokę w dziejach stosunków polsko-czeskich¹. Podobnie wypowiada się Zygmunt Wojciechowski, że dzięki manifestowi wystosowanemu w 1278 r. przez Przemysła do polskich książąt, w którym apeluje do słowiańskiego pokrewieństwa, już wtedy rozumiano w pełni sens walki Słowiańszczyzny z niemieckim załosem jej ziem². Do wymienionych głosów dołącza się Józef Macurek, wedle którego dzięki planom i zabiegom czeskiego króla ujawniła się „manifestacja polityczna sławizmu, wyrażona w sposób niemal romantyczny” w rzetelnym liście wzywającym Polaków do wspólnej walki z Czechami przeciw nienasyconej chciwości niemieckiej³.

¹ Polska a Czechy w średniowieczu, Sobótka II (1947), 17—18.

² Polska — Niemcy dziesięć wieków zmagania, Poznań 1945 53—56.

³ Dziejowe dążenia Czech do zespolenia z Polką, Przegląd Zachodni I (1947), s. 110.

Z przeglądu dziejów panowania króla Przemysła Ottokara II przekonujemy się, że chociaż zdołał on zyskać tytuł „złotego króla”, w walce z Niemcami nie potrafił im sprostać i padł u progu swych marzeń⁴; przypisywanie mu zbyt daleko idących planów organizowania Słowiańszczyzny wydaje się przesadne⁵. Przemysł Ottokar II zamierzał skupić świat słowiański raczej dla obrony własnych interesów, a nie dla ratowania dobra zagrożonej Słowiańszczyzny.

Ciekawy odcinek wysiłków w działalności Przemysła w związku z jego wyprawami krzyżowymi przeciwko pruskim poganom, stanowi zamyślony wyniesienia biskupstwa ołomunieckiego do godności arcybiskupstwa. Realizacja tego planu uderzała jednak w istotne interesy metropolii gnieźnieńskiej i jej misyjne aspiracje. Warto przeto przedstawić rozwiązanie tego planu przez Stolicę Apostolską, która stanęła w tym wypadku po polskiej stronie, a nie czeskiej. Józef Oswald, b. docent historii Kościoła na wydziale teologicznym w Braniewie, upatrywał już w nadaniach biskupowi Chrystianowi pewnych przywilejów przez papieża Honoriusza III w 1218 r. wyraz zerwania Kościoła pruskiego z polskim i uniezależnienia się od niego⁶. Z ustosunkowania się jednak Stolicy Apostolskiej do planów Przemysła rzecz ta wypada inaczej.

II.

Przemysł Ottokar urodził się w 1228 r. Ojcem jego był król Wacław a matką Kunegunda Hohenstaufówna, córka króla rzymskiego Filipa. Rodzice pragnęli widzieć swojego syna w stanie duchownym i łączyli z nim piękne nadzieje, że zajmie on w przyszłości zaszczytne miejsce w hierarchii kościelnej w Czechach. Na

⁴ Por. *Illustrierte Chronik von Böhmen*, Prag 1853, t. I, s. 134.

⁵ Słusznie scharakteryzowano Przemysła Ottokara II później w słowach: „Neminem inter Bohemiae Reges liberalius fortuna promouit, neminem leuius dereliquit”. Por. *Imago Principum Bohemiae*, 61. *Elogiis Ducum, Regum, Interregum Abumbrata...* ab M. Fr. F. comite ab Althann, Pragae 1873.

⁶ R. Grodecki, *Dzieje polityczne Śląska do roku 1290*, Historia Śląska, Kraków 1933, t. I, s. 279, uważa za nie uzasadnione podszywanie Ottokarowi programowej ideologii państwa niemieckiego. H. Muggenthaler, *Kolonisatorische und wirtschaftliche Tätigkeit eines deutschen Zisterziensklösters im XII und XIII Jahrhundert*, München 1924, s. 57, podkreśla w Czechach za Przemysłów wpływ decydujący Niemców na duchowe i materialne życie zwłaszcza na królewskim dworze i w kołach szlacheckich.

⁷ J. Oswald, *Riga und Gnesen im Kampf um die Metropolitan-gewalt über die altpreussischen Bistümer*. Staatliche Akademie zu Braunsberg — Personal und Vorlesungs Verzeichnis Wintersemester 1942/43, s. 22.

europejskiej arenie politycznej toczył się wtedy ostry spór pomiędzy cesarstwem a papieństwem. Król Wacław w toczącym się konflikcie prowadził politykę przeciwną władcy imperium rzymskiego, Fryderykowi II, a przyjacielską wobec papieża i przeciwników Fryderyka, mianowicie Henryka z Raspe z Turynii i Wilhelma Holenderskiego. Wedle niektórych austriacko-niemieckich historyków (zwłaszcza Adolf Bachmann) Wacław wiódł rydwan swej polityki wbrew większości czeskiego narodu, który pragnął zachować procesarskie stanowisko.

Losy życia Przemysła ułożyły się inaczej. Nie sięgnął on w myśl rodzicielskich pragnień po duchowne godności, lecz rozpoczął dość wcześnie karierę polityczną. Po śmierci swego brata Władysława został w 1247 r. margrabią Moraw, dając już wtedy dowody trzeźwej oceny rzeczywistości⁸. Ojciec jego, Wacław, nie darzył syna zbyt dużą sympatią. Na tym tle wynikły ostre zatargi, które popchnęły syna wnet do wicherzeń przeciw własnemu ojcu, podsycanych starannie przez stronników Fryderyka II, usiłującego odabić Wacława jako papieskiego sprzymierzeńca. W r. 1248 doszło do jawnego buntu przeciw Wacławowi, 31 lipca tegoż roku kler i szlachta obwołała w Pradze Przemysła swym królem i złożyła mu hołd. Nawet biskup Pragi Mikołaj przyjął się do obozu Przemysła. Król Wacław zmuszony był opuścić kraj. Wobec wytworzonej sytuacji papież Innocenty IV zagroził kościelnymi karami tym wszystkim, którzy odmówili posłuszeństwa Wacławowi, a biskupa praskiego zaważwał aż do Lionu do odpowiedzialności⁹. W r. 1249 królowi Wacławowi uśmiechnęło się szczęście i opanował on ponownie Pragę, zarządził zawieszenie broni i w listopadzie tegoż roku nastąpiło pojednanie ojca i syna. Przemysł został w dalszym ciągu margrabią morawskim. Od tej chwili uśmiech fortuny opromieniał kroki młodego księcia, a pomyślność wydawała się wyraźnie mu sprzyjać¹⁰. Rozszerzył on bardzo wydawnie swe państwo, zyskując Austrię, Styrię, Karyntię i Krajinę.

Jeśli idzie teraz o stosunek Przemysła do państwa niemieckiego to widocznie młody przyszły czeski władca miał wielkie znaczenie, skoro jeszcze w 1250 r. po śmierci sierających się o tron niemiecki Konrada IV i Wilhelma Holenderskiego niektórzy elekto-

⁸ *Aeneae Silvii Senensis De Bohemorum origine, ac gestis historia, variarum rerum narrationem complectens*, Salingiaci 1538, s. 43. Autor podaje następującą charakterystykę Przemysła: „magnorum operum effector: cui nec animus in rebus arduis, nec consilium deficit”.

⁹ A. Bachmann, *Geschichte Böhmens*, Gotha 1899, t. I, s. 537—540.

¹⁰ *Thomae Tusci Gesta Imperatorum et Pontificum. Monumenta Germaniae Historica, Scriptorum tomus XXII*, Hannoverae 1872, s. 525, Przemysł Ottokar „sul regni per fas et nephas ampliabat confinia”.

rowie ofiarowali Przemysłowi tron Niemiec. Przemysł nie poszedł za tą propozycją i poparł Ryszarda Kornwalijskiego przeciwko Alfonsowi Kastylskiemu. Król Ryszard przyznał Przemysłowi Otokarowi jako lenna Czechy, Morawy, Austrię i Styrię. Podobnie w 1271 r. kilku niemieckich książąt zdecydowało się oddać niemiecką koronę Przemysłowi. W tym celu przybył nawet do niego arcybiskup Kolonii Engelbert. Przemysł nie zgodził się i tym razem¹¹. Po śmierci króla Ryszarda Kornwalijskiego 2 IV 1272 r., nastąpiła elekcja Rudolfa Habsburga 1 X 1273 r. na króla rzymskiego. Wybór ten stał się zwrotem w historii Ottokara.

Przemysł Ottokar oparł się elekcji Rudolfa i nie chciał płacić lenna z Austrii, Styrii, Karyntii i Krainy. Opór Ottokara rozstrzygnął oręż w 1276 r. i zmusił go do odstąpienia Rudolfowi Austrii, Styrii, Karyntii i Krainy oraz do oddania w lenno Czech i Moraw. Aby odzyskać wolność Ottokar wszczął nową wojnę, którą ostatecznie przegrał w 1278 r. i pogrzał w niej swe nadzieje o wielkość.

W czasie panowania zrodziło się też wiele trudności wewnętrznych w państwie Przemysła Ottokara, pochodzących głównie od niezadowolonej szlachty czeskiej, zwłaszcza Witkowiczów, której prawa starał się on ograniczyć. W tym też krytycznym okresie zagrożonego panowania starał się on stworzyć blok słowiański i przeciwstawić się Rudolfowi¹². Polityka jego zmierzała do stworzenia hegemonii Czech i złączenia z nimi Polski¹³. Myśli te i zamiary czeskiego króla podsycał i rozwijał jego zaufany doradca biskup olomuniecki Bruno¹⁴, który uważał Polskę za najbliższą

¹¹ Monumenta Historica Boemiae, colligit P. J. Dobner, Pragae 1774.

¹² Por. Th. Löschke, Die Politik König Ottokars II. gegenüber Schlesien und Polen, namentlich in den letzten Jahren seiner Regierung, Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens 20 (1886), s. 97—120.

¹³ O tejsze myśli politycznej Przemysła świadczą już słowa jego listu pisanego w Pradze 4 X 1255 r. do biskupa w Krakowie dzekana i kapituły krakowskiej: „cupientes interventu nostro veluti lapide angulari duos e diverso parietes coniungendo in unum, nobis indissolubilibus foederis et amicitiae vinculo, cunctos Poloniae princeps sociari”. Emler, Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae, Pragae 1882, II, s. 27—28. Por. też Długopolski, Władysław Lokietek na tle swoich czasów, Wrocław 1951, s. 8—10.

¹⁴ Bruno Holstein-hr. Schauenburg biskup olomuniecki w latach 1245—1281, odgrywał wybitną rolę w życiu króla Przemysła Ottokara II. W rodzie jego kwitły stare tradycje rycerskie. Ojciec Brunona Adolf III, odbył dwa razy podróż do Ziemi św. i miał znaczny udział w założeniu zakonu krzyżackiego, stąd i w życiu samego Brunona odzwierciedliły się w wysokim stopniu sympatie pro-krzyżackie.

ścianę Czech, bo jeśli w Polsce wybuchnie pożar, to i Czechy wtedy płonąć będą¹⁵.

III.

Jeśli idzie o akcję misyjną wśród Prusów, która jest bogato opracowana w polskiej historiografii, należy stwierdzić, że Polska położyła znaczne zasługi misyjne w tej dziedzinie, chociaż sama przeżywała okres rozbitcia dzielnicowego. Może ten udział

Bruno urodził się w Holstein około 1205 r. Kariera jego rozwijała się szybko. Od r. 1229 był prepozytem w Lubecie, 1235/36 w Hamburgu. 1229—1238 piastował też godność kanonika w Magdeburgu, a od 10 III 1238 był prepozytem mogunckim. Prowizję na olomunieckie biskupstwo otrzymał w Lionie 19 IX 1245 r., kapituła olomuniecka wybrała go na swego biskupa w 1246 r., a konsekracja odbyła się po 6 VII 1247 r. Biskup Bruno był mile widziany na papieskim dworze, obeznany był w ówczesnej literaturze, stanowił typ człowieka o moralnej wartości. Prowizja jego na biskupstwo olomunieckie była rezultatem długiego sporu o to biskupstwo, a dla papieża Innocentego IV stanowiła jedyną wyjątkową. Arcybiskup moguncki Zygfryd III zmusił w 1240 r. biskupa Olomuńca Ruprechta do rezygnacji, a kanoników pozbawił beneficjów (August Müller, Magister Wilhelm von Neisse, Bischof von Lebus, Archiv für Schlesiens Kirchengeschichte VIII, 1950, s. 57—76). W tym też roku król Wacław wyznaczył dla Olomuńca kanonika z Hildesheim, Konrada von Friedeberg, zwolennika cesarza Fryderyka II, którego konsekrował arcybiskup moguncki Zygfryd III. Przeciwno wpływowi świeckiego czynnika w stosunki kościelne kapituła olomuniecka wybrała znowu biskupem swym kanonika wrocławskiego magistra Wilhelma, archidiacona z Opawy. Na soborze łońskim 1245 r. złożono Konrada z biskupstwa, ponieważ został on „per laicalem potentiam intrusus”, por. B. Balbinus, Epitome Historiae Rerum Bohemicarum, Pragae 1677, s. 265. Wilhelm zaś sam zrezygnował na ręce papieża z biskupstwa. Wtedy to Bruno otrzymał (20 IX 1245) prowizję na biskupstwo olomunieckie. Względem króla Wacława zachował się z rezerwą, natomiast współpracował wydatnie z Przemysłem Ottokarem, zwłaszcza od r. 1254 po zawarciu pokoju w Budzie. Por. M. Eisler, Geschichte Brunos von Schauenburg (Zeitschrift des deutschen Vereins für Geschichte Mährens und Schlesiens VIII (1904), s. 239—295, oraz B. Bretscholz, Geschichte Böhmens und Mährens, München und Leipzig 1912, s. 415. Biskup Bruno uchodził za największego reformatora olomunieckiej diecezji, por. J. Schlenz, Das Kirchenpatronat in Böhmen, Prag 1923, s. 21. P. G. Wolny, Kirchliche Topographie von Mähren, Brünn 1855, s. 35—36. W czasie jego rządów biskupstwo w Olomuńcu otrzymało bogate powiększenie uposażenia i wpływ polityczny. Fr. Richter, Augustini Olomucensium episcoporum Olomucensium series, Olomucii 1831, s. 66, tak charakteryzuje biskupa Brunona: „Hic ecclesiam suam tenuem et inopem adeo auxit et locupletavit, ut eam de novo visus sit et instaurasse et erexisse”.

¹⁵ Biskup Bruno przesłał dokładną informację papieżowi Grzegorzowi X o położeniu w środkowej Europie w liście z dnia 16 XII 1273 r., a o Polsce i jej biskupach wyraził się następująco: „Isti sunt parietes proximi nobis, in quibus cum ardeat rem nostram agi sine dubio iam videmus”, J. Emler, Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae, Pragae 1882, II, s. 344.

był słaby poprzednio i w okresie działalności Przemysła Ottokara II, a później nawet nie było go wcale, ale tłumaczy się to zgodnie ze słuszną uwagą O. Jacka Woronieckiego tym, że Polacy w XIII w. zaczęli dopiero dochodzić do duchowej dojrzałości, która pozwala brać udział w misyjnej akcji Kościoła¹⁶. Znaleźli jednak w pracy misyjnej na terenach Prus, Jaćwieży i Litwy wielkie przeszkody ze strony Krzyżaków, którzy chcąc zdobyć jeszcze większe zaufanie papieskie i tym skuteczniej przeciwstawić się polskim dążeniom misyjnym, korzystali z każdej nadarzającej się sposobności, aby wzmocnić tym sposobem też swe zdobycze. Plany swe usiłowali popierać orężem krzyżowców europejskich. Dzięki sprawnej dyplomacji krzyżackiej dał się użyć jako narzędzie popierania polityki zakonu król czeski i zarazem dziedzic Moraw, Przemysł Ottokar II. Władca czeski zobowiązał się odbyć krucjatę z wdzięczności za pośrednictwo papieża w zawarciu pokoju z królem węgierskim Belą w 1254 roku¹⁷.

Krucjaty pruskie stanowią ważną pozycję w działalności Przemysła Ottokara. Król czeski w życiu swoim uskutečnił dwie krucjaty. Szczególniejsze znaczenie posiada krucjata druga, z którą wiąże się daleko idący plan Ottokara o hierarchii kościelnej. W krucjatach Przemysła oczywiście nie działały względy idealne, ale krył się pod ich sztandarem interes polityczny ambitnego władcy czeskiego.

Przemysł Ottokar II, idąc na krucjatę pruską, wyprosił sobie u biskupa krakowskiego Prandoty relikwię ramienia świeżo kanonizowanego św. Stanisława. Biskup Prandota darował Ottokarowi relikwię pod wpływem księcia Bolesława Wstydlivego i arcybiskupa Pełki¹⁸. Król czeski rzeczywiście przypisywał wiele pomyślności w pruskiej wyprawie tej okoliczności, że posiadał relikwię św. Stanisława¹⁹. Ważnym łącznikiem między Przemysłem

¹⁶ J. Woroniecki, *Św. Jacek Odrowąż i wprowadzenie zakonu kaznodziejskiego do Polski*, Katowice 1947, s. 120.

¹⁷ R. Grodecki, *Dzieje polityczne Śląska*, s. 253.

¹⁸ W r. 1253 „allatae sunt reliquiae sancti Stanislai Martyris de Cracovia XI Kal. Novembris, et receptae in Ecclesia Pragensi cum processione sollempni”, *Scriptorum Rerum Bohemicarum Tomus I. Cosmae Ecclesiae Pragensis Decani Chronicon Bohemorum*, accedunt eiusdem Cosmae Continuatores Pragae 1783, s. 384. Por. też B. Włodarski, *Polska i Czechy w drugiej połowie XIII i początkach XIV wieku (1250—1306)*, Lwów 1931, s. 20, w kościele praskim złożono relikwię św. Stanisława 22 X 1253 r.

¹⁹ J. Emler, *Regesta diplomatice...*, II, s. 19. J. Emler, *Regesta diplomatica...*, II, s. 27. Ottokar pisał z Pragi 4 X 1255 r. o św. Stanisławie: „qui nobis in peregrinatione Prussiae positus, suo apud deum profuit interventu, et affuit praesidio auxilii oportuni”. Pierwsze takie podziękowanie wysłał Ottokar do biskupa Prandoty już 19 VII 1255 r.

Ottokarem a dworem krakowskim i Kościołem polskim w tym czasie był zakonnik franciszkański, m'istrz Bartłomiej z Pragi, kierownik duchowny siostry Bolesława Wstydlivego, wdowy po królu halickim Kolomanie, Salomei, klaryski. Z polecenia papieskiego Bartłomiej pełnił urząd głosiciela krucjaty z Polski, Czech, Moraw i Austrii przeciw sąsiadującym z Polską poganom²⁰.

Ottokar chciał przez odbycie wypraw pruskich pozyskać Stolicę Apostolską dla przeprowadzenia zamierzonego planu, mianowicie umocnienia państwa czesko-austriackiego²¹ oraz udzielenia pomocy Krzyżakom, którzy mimo stałych posiłków rycerstwa zachodniego znajdowali się niekiedy w trudnym położeniu pod naporem pogan. Szczególniej krytycznym był dla zakonu rok 1253, w którym Krzyżacy ponieśli dotkliwą klęskę w Sambii. W ciężkim nader położeniu krzyżacka dyplomacja poruszyła wszystkie możliwe sprężyny, aby wyratować się z trudnej sytuacji. W tym celu biskup warmiński Anzelm bawił u biskupa ołomunieckiego Brunona, z którym łączyła go przyjaźń²², aby poprzez niego orędownać o pomoc u króla czeskiego. Sam mistrz krzyżacki Poppo z Osterny był na dworze papieskim nie w obojętnych zamiarach, ale w celu zmobilizowania sił dla uratowania zagrożonych krzyżackich wpływów.

Rzeczywiście zabiegi te nie pozostały bez echa. Papież Innocenty IV zwrócił się osobiście do Przemysła Ottokara, aby niósł pomoc chrześcijanom zagrożonym gwałtownym naporem Prusów²³. Następnie papież Aleksander IV zachęcił króla czeskiego do podjęcia krucjaty²⁴, ponieważ wielu wiernych Krzyżaków zginęło za wiarę, a neofici powrócili do dawnych błędów. Wedle słów papieskich Ottokar powinien wyruszyć na wyprawę krzyżową dla powiększenia wiary²⁵.

Przemysł Ottokar II przyjął przewodnictwo krucjaty. Najpierw wysłał on do Prus biskupa Brunona, aby zachęcał tamtejsze

piszmo zaś z dnia 4 X 1255 ma być śladem drugiego oryginału wysłanego z Pragi do biskupa Prandoty. Por. Grodecki, *Dzieje*, s. 252. Por. też Fr. Piekosiński, *Kodeks dyplomatyczny katedry krakowskiej ś. Wacława (Monumenta Med. Aevi Historica Res Gestas Poloniae Illustrantia, Cracoviae 1874, t. I, s. 62. Ottokar pisał 19 VII 1255 z Pragi do biskupa Prandoty, wspominając o pomocy doznanej za sprawą św. Stanisława i prosząc o uwolnienie Czechów będących w niewoli polskiej.*

²⁰ A. Theiner, *Vetera Monumenta Poloniae et Lithuaniae, Romae 1860, t. I, s. 71.*

²¹ B. Włodarski, *Polska i Czechy*, s. 20.

²² Eisler, *Geschichte Brunos*, s. 265.

²³ Emler, *Regesta diplomatica*, II, s. 19—20.

²⁴ Emler, II, s. 19.

²⁵ Emler, II, s. 20.

szych mieszkańców do przyjęcia chrześcijańskiej wiary oraz zapowiedział przybycie czeskiego króla podczas najbliższej zimy i pośredniczył w zawarciu pokoju z Krzyżakami. Sam Ottokar wyruszył z Pragi 14 grudnia 1254 roku²⁶. W wyprawie tej wzięli udział rycerze czescy, morawscy, austriaccy. Przy boku króla miał też znajdować się jego szwagier Henryk Miśnieński²⁷. Na Boże Narodzenie Przemysł Ottokar znajdował się w Wrocławiu, podejmowany gościnnie²⁸ przez książąt, szlachtę i biskupa wrocławskiego Tomasza I. W Wrocławiu przyłączył się do Ottokarowego orszaku drugi jego szwagier, margrabia brandenburski Otto III, mąż Bożeny, siostry króla czeskiego. Z Wrocławia Krzyżowcy wyruszyli do Prus²⁹. Sam król nie wiele miał odchodzić od brzegów Wisły, a w głąb kraju wysyłał swe wojska i dopomógł do zdobycia Sambii. Tutaj na cześć króla Ottokara wybudowano zamek Królewiec, a dla upamiętnienia postaci biskupa Brunona miało

²⁶ Scriptorum Rerum Bohemicarum, I, s. 386, Przemysł Ottokar II w 1254 r. „XIX. Kal. Januarii” „profectus est in Pruziam signo Crucis accinctus”. Por. też J. Dubravii, Historia Bohemica Hannoveriae 1602, s. 136—137.

²⁷ Geschichte Schlesiens, Breslau 1939, t. I, s. 167. B. Włodarski, Polska i Czechy, s. 21—23, poddaje w wątpliwość pobyt margrabiego miśnieńskiego Henryka w obozie Ottokara w tej wyprawie. Pobyt ten zdaniem naszym jest możliwy, bo, Ottokar zabiegał o pomoc u sobie bliskich.

²⁸ Scriptorum Rerum Bohemicarum, I, s. 386. C. Grünhagen, Regesten zur schlesischen Geschichte (Codex Diplomaticus Silesiae, Breslau 1875, II, s. 44). Byli to książęta Henryk, Bolesław, Konrad. Por. też R. Burandt, Die politische Stellung des Breslauer Bischofs unter Thomas I (1232—1268), Breslau 1909, s. 19.

²⁹ Fr. Richter, Series, dz. cyt., s. 71. „Prussiam potenter ingressi hostiliter vastaverunt eandem incendiis et rapinis, multis occisis non parcentes saxi nec et etati”, podobna relacja z tejże wyprawy zawarta jest w dziele Scriptorum Rerum Bohemicarum, I, s. 386. J. Solimannus, Elogia Ducum, Regum et Interregum Boemorum, Pragae 1629, pisze, że Ottokar „armis ad potestatem trahendos suscepit”. W. Hagecii, Böhmische Chronica, wyd. 1696, s. 319, zaznacza, że Ottokar i Otto „verschonetet weder Jung noch Alt Sondern schlugen Todt was ihnen vorkam”. Opisy kronikarskie podają, że przełożeni Prusów usłyszawszy imię króla czeskiego, przybyli do niego „cum omni humilitate” i przyjęli wiarę chrześcijańską. Richter, dz. cyt., s. 72. Nawet możni spośród Prusów przyjęli chrzest, jeden z nich otrzymał imię Przemysł Ottokar, które nosił król czeski, a drugi Otto, to jest imię margrabiego brandenburskiego. Biskup Bruno udzielił wielu Prusom sakramentu chrztu. Por. Scriptorum Rerum Bohemicarum, I, s. 386—7. S. Neugebauer, Historia Rerum Polonicarum, Hannoveriae 1618, s. 150 pisze, że w obozie Ottokara znajdował się jeszcze oprócz biskupa Brunona biskup praski i warmiński. Richter, dz. cyt., s. 72 zaznacza nawet, że w Królewcu i Braniewie wzniesiono katedry i obydwie były „Rigensi Metropoli subiectae”. Balbinus, Epitome, s. 272, podaje, że Ottokar założył „Episcopatum Sambinensem in honorem S. Adalberti”.

powstać Braniewo³⁰. W Elblągu zatwierdził Ottokar 17 I 1255 r. posiadłości krzyżackie³¹, odebrał przysięgę wierności od Prusów, że dochowają oni wierności wierze chrześcijańskiej³², a Krzyżakom przypomniał, że zdobyty kraj oddaje im jako lenno czeskiej korony. Po wykonaniu wspomnianych czynności Ottokar 6 II 1255 r. był w drodze powrotnej do Opawy³³.

Pierwsza więc wyprawa krzyżowa trwała krótko i nie przyniosła spodziewanych korzyści dla zakonu³⁴.

Krzyżacy nie poprzestali na pomocy udzielonej przez Ottokara, ale w dalszym ciągu zabiegali w Rzymie o posiłki. Stolica Apostolska wydała szereg bull, które zachęcały do podjęcia krucjat. Papież Aleksander IV polecił 7 VIII 1255 r. biskupom polskim, czeskim, morawskim i austriackim głosić krucjatę przeciw Litwinom i Jadźwingom, którzy napadli na Polskę i sąsiednie prowincje chrześcijańskie oraz dotkliwie je zniszczyli³⁵. Tenże papież 11 III 1256 r. zwrócił się z zachętą głoszenia krucjaty przeciw Prusom do dominikanów czeskich i morawskich, a 5 I 1257 r. wziął w opiekę księcia krakowskiego i kujawskiego oraz innych książąt polskich.

³⁰ Röhrich, Geschichte des Fürstenthums Ermland, Braunsberg 1925, s. 16, podkreśla wcześniejsze powstanie miasta, bo w r. 1251 jest wzmiankowany proboszcz w Braniewie, Fryderyk, a w dokumencie z dnia 27 XII 1254 r. jest wyraźnie wspomniane już miasto. Eisler, Geschichte Brunos, s. 267, nadmieniam, że Braniewo jest wymienione w przywileju z 7 II 1249. Nazwa miasta pochodzi raczej od biskupa misyjnego Prus, św. Brunona. Możliwe, że Ottokar nadał miastu nowe jakieś przywileje i kronikarze połączyli z tym założenie miasta. O założeniu zamku w Królewcu w czasie pierwszej krucjaty Ottokara — por. Górski, Państwo Krzyżackie w Prusach, Gdańsk-Bydgoszcz, 1946, s. 43. Założony Królewiec miał stanowić początkowo drewnianą osadę, a dopiero po dwóch latach wzniesiono kamienny zamek. Por. J. Goll, Cechy a Prusy we średowieku, Praha 1897, s. 22. W r. 1255 Prusowie zburzyli Królewiec, Kujot, Dzieje Prus Królewskich, Poznań 1914, s. 839, i to widocznie zmusiło Krzyżaków do budowy zamku kamiennego.

³¹ Scriptorum Rerum Bohemicarum, I, 387, P. J. Dobner, Monumenta Historica Boemiae, Pragae 177, s. 51.

³² Wencelal Hagecii: von Libotschau Böhmische Chronica, Leipzig 1718, s. 426.

³³ Scriptorum Rerum Bohemicarum, I, 387, „redierunt ad propria cum omni prosperitate et laetitia”, Włodarski, Polska i Czechy, s. 20—22.

³⁴ Aleksander IV w liście do Ottokara z r. 1255 podnosi jego zasługi w Sambii (cum magna et famosa bellaturum multitudo processisset) i prosi go, by nadal wspierał Krzyżaków w walce z poganami. — B. Altaner, Die Dominikanermisssionen des 13. Jahrhunderts, Habelschwerdt (Schl.) 1924 str. 170, traktuje pierwszą krucjatę Ottokara przesadnie jako „erfolgreicher Kreuzzug”, ponieważ wyprawa ta w elkich następstwach nie sprowadziła.

³⁵ J. Ptaśnik, Analecta Vaticana 1202—1366, Monumenta Polonica Vaticana, Cracoviae 1914, t. III, s. 40.

którzy podejmą się wziąć krzyż przeciw Litwinom i Jadrzyngom³⁸. Głóscielem tej krucjaty z ustanowienia papieskiego został franciszkanin, brat Bartłomiej z Prażi, który w styczniu 1257 r. bawił w Rzymie. Miał on też objąć w przyszłości biskupstwo w Łukowie oraz kierownictwo misji wśród Jadrzyngów³⁹. Krucjatę tę popierał usilnie arcybiskup Pełka i episkopat polski. Realizacja jej nie nastąpiła.

Bezwzględność Krzyżaków doprowadziła w 1260 r. do wybuchu powstania przeciw zakonowi ludności pruskiej. Widocznie trudności wzmagały się, skoro na Wielkanoc 1262 r. przybył na dwór Ottokara II biskup Anzelm prosić o udzielenie skutecznej pomocy, a w następnym roku ponowił swą prośbę⁴⁰. Wobec tych nalegań papież Urban IV zaważwał w 1262 r. dominikanów do głośnienia krucjaty przeciw Prusom⁴¹. W r. 1264 papież oddał Ottokarowi ziemie ruskie i litewskie, aby je zajął, ponieważ Rusini wspólnie z Tatarami najeżdżali ziemie polskie⁴². Wynikłe wtedy trudności polityczne odwlokły wykonanie wyprawy krzyżowej⁴³. Ponieważ powstanie Prusów nie ustawało, przeto Klemens IV wezwał 17 IV 1265 r. opatów cysterskich i franciszkańskich do głośnienia krucjaty i niesienia pomocy zagrożonemu zakonowi. Do Prus popłynęły wtedy sporadyczne wyprawy, mianowicie w 1265 r. wyruszył Albrecht książę brunszwicki i Albrecht z Turynii, w 1266 r. Otto III margrabia brandenburski ze swym synem Ottonem i bratem Janem⁴⁴. Uspokojenia Prusów one nie przyniosły. Prusowie zniszczyli ziemię plocką, a nawet książę pomorski Mszczuj, rządzący po Świętopleku na Pomorzu (od 11 I 1266 r.), porozumiewał się z Prusami i doprowadził do najazdu ich na ziemię chełmińską.

Wobec tej sytuacji, która się wytworzyła w Prusiech, papież Klemens IV przysłał do Moraw legata Guido, aby zabiegami swymi wpływał na króla Przemysła Ottokara II i skłaniał go do krucjaty pruskiej.

Pod wpływem otrzymanych wieści król czeski zdecydował się drugi raz wyruszyć do Prus. Z nastaniem zimy, w grudniu 1267 r. Ottokar II wyruszył na wyprawę. Towarzyszył mu biskup olo-

³⁸ B. Włodarski, dz. cyt., s. 49—50.

³⁹ J. Ptaśnik, *Analecta*, III, s. 464. Por. też Altaner, *Die Dominikanermisssionen*, s. 176.

⁴⁰ Eisler, *Geschichte Brunos*, s. 276, Włodarski, *Polska i Czechy*, s. 51.

⁴¹ Emler, II, s. 151.

⁴² Emler, II, s. 170.

⁴³ A. Frind, *Die Kirchengeschichte Böhmens*, Prag 1866, II, s. 46.

⁴⁴ Zajaczkowski, *Podbój Prus i ich kolonizacja przez Krzyżaków*, Toruń 1935, s. 27.

muniecki Bruno. Przed Ottokarem udało się do Prus pod kierownictwem Ottona Lichtensteina rycerstwo austriackie i styryjskie. Król Ottokar II znalazł się 3 I 1268 r. w Chełmnie i tutaj doprowadził do ugody pomiędzy zakonem krzyżackim a Mszczujem, 16 lutego tegoż roku był już z powrotem w Pradze.

Działania wojenne przeciw Prusom tym razem właściwie się nie rozwinęły. Łagodna zima miała przeszkodzić wyprawie⁴⁵. Król miał zawrócić już od Torunia, część wojska przepłynęła się przez zamrzniętą Wisłę, a gdy nastąpiła szybka odwilż, wielu spośród wracających rycerzy utonęło w nurtach wezbranej rzeki⁴⁶.

W drodze powrotnej wojska Ottokara zniszczyły ziemie księcia Bolesława Pobożnego⁴⁷.

Właściwym powodem zwinięcia sztandaru drugiej krucjaty przez Ottokara, była odmowna odpowiedź Stolicy Apostolskiej w sprawie metropolii ołomunieckiej.

IV.

Druga więc krucjata Przemysła Ottokara II jest interesująca przede wszystkim z powodu nakreślenia planów przez króla, do których realizacji on dążył. Głównym jej celem było udzielenie pomocy zagrożonemu Krzyżakom przeciw Prusom oraz usadowienie się Czechów na Litwie i założenie państwa słowiańskiego pod hegemonią Czech, do którego to państwa w przyszłości miała wejść i Polska⁴⁸. Równocześnie z drugą krucjatą Ottokar połączył myśl przemiany organizacji kościelnej w swym państwie i jego zdobycach. W zamiarach tych liczył na poparcie Kurii rzymskiej, która początkowo zdawała się przychylnie odnosić do tych poczynań⁴⁹. W myśl poprzedniego jeszcze zarządzenia papieża Urbana IV król Ottokar miał zatrzymać dla siebie część ziem litewskich. Ponieważ istniał drugi konkurent do ziem litewskich, mianowicie Krzyżacy, przeto Ottokar zawarł z Krzyżakami 19 IX 1267 roku układ, w którym zatwierdził dotychczasowe zdobycze zakonne,

⁴⁵ *Monumenta Poloniae Historica*, II, s. 812.

⁴⁶ J. Goll, *Czechy a Prusy*, s. 35.

⁴⁷ *Monumenta Poloniae Historica*, II, 812, Włodarski, *Polska i Czechy*, s. 53.

⁴⁸ Włodarski, *Polska i Czechy*, s. 52.

⁴⁹ Włodarski, *Przegląd literatury o stosunkach polsko-czeskich za ostatnich Przemysłidów*, *Kwartalnik Historyczny* 1928, str. 610. Por. też omówienie drugiej krucjaty Przemysła Ottokara II przez Jarosława Golla w rozprawce pt. *Przemysła Otakara II druga wyprawa Křižova a plán povýšiti biskupství Olomuncké na arcybiskupství* (*Časopis Matice Moravské* XV (1891), s. 102—109, oraz J. Goll, *Čechy a Prusy ve středověku*, Praha 1897.

a Krzyżacy zobowiązali się dopomóc Ottokarowi zająć ziemię Gołdźską, Jaćwieży i Litwy⁴⁰.

Król czeski zmierzał więc do stworzenia na Litwie zależnego od siebie państwa i chciał wynieść stolicę biskupią w Ołomuńcu⁴¹, do godności metropolii. Najprawdopodobniej inspiratorem wyniesienia ołomunieckiego biskupstwa do godności metropolii był sam jego piastun — biskup Bruno, pod którego wpływem Ottokar wystąpił z tym projektem w Kurii rzymskiej.

Wśród historyków rozważa się pytanie, czy ta projektowana metropolia w Ołomuńcu miała obejmować całe państwo Ottokara, czy tylko zdobycze kraje. Za opinią, że ołomuniecka metropolia miała obejmować całe państwo Ottokara, opowiadają się następujący historycy: Dudík, Huber, Polacký, Umiński. Inni natomiast, jak: Bachmann, Eisler, Goll, Redlich, chcą widzieć wyniesienie metropolii w Ołomuńcu jedynie dla zdobyczych krajów⁴². Zdanie to nie daje jednak przekonujących argumentów i zawiera w swej realizacji wielką niepraktyczność, mianowicie tę okoliczność, że miałyby istnieć w granicach państwa stolica metropolitalna, która nie miałaby zwierzchności nad swoimi kościołami, tylko poza jego granicami. Wszakże cała polityka króla Ottokara zmierzała do cementowania wielkiego państwa, więc i w tym wysiłku chciał on Ołomuniec uczynić węzłem hierarchii kościelnej dla całego państwa wraz z jego zdobyczami.

Stolica Apostolska nie poszła jednak po myśli planów króla Przemysła Ottokara II. Odmowne stanowisko Rzymu tłumaczy

⁴⁰ Emler, II, s. 230—231. Papież Klemens IV pismem (Witerbo 26 I 1268) pozwala Ottokarowi na zdobycie pogańskich ziem „facultatem concedit terras paganorum expugnandas libere disponendi”, a pi mem (Witerbo 31 I 1268) donosi Krzyżakom, że zatwierdza ich układ oraz Przemysła Ottokara II, na mocy którego mogą oni pozostać władcami ziem zdobytych lub ongiś posiadanych, a Ottokar ich nie zbierze (in terra Culmensi, Lubovia Soysim, Ponizania, Pazluch, Landesen, Sambia, Pogzania, Warmia, Natangia et Barchia cum territoriis et attinentiis). Król czeski zobowiązał się dopomóc w zdobyciu tych ziem, których mieszkańcy apostazjowali od wiary, Krzyżacy natomiast mają wesprzeć króla w zdobyciu „Galendiam, Getwesiam, Lutoviam et alios inimicos crucis Christi”.

⁴¹ Biskupstwo w Ołomuńcu powstało w r. 1063 jako sufragania arcybiskupstwa w Moguncji, od r. 1344 należało ono do arcybiskupstwa w Pradze, a w r. 1777 zostało samo wyniesione do godności arcybiskupstwa.

⁴² B. Dudík, *Mährens allgemeine Geschichte*, VI, s. 32 n. A. Huber, *Geschichte Österreichs*, I, s. 55 in. Palacký, *Geschichte Böhmens*, II, 1, s. 58. A. Bachmann, *Geschichte Böhmens*, I, s. 596—7, podnosi, że Ołomuniec ma być „w życiu ośrodkiem kościelnego życia dla nawróconych krajów pogańskich”. J. Goll, *Przemysła Ottokara II*, dz. cyt. s. 103. O. Redlich, *Rudolf von Habsburg*, Innsbruck 1903, *passim*. Eisler, *Geschichte Brunos*, s. 277.

się tym, że papież nie chciał umniejszać jurysdykcji arcybiskupa moguncckiego. Papież godził się jedynie czasowo poddać nowozdobyte kraje pod jurysdykcję biskupa Brunona, aż do ostatecznego rozstrzygnięcia losów ziemi Gołdźskiej, i Jadźwingów. Litwę papież usunął z planów Ottokara⁴³.

W związku z planami króla Przemysła Ottokara II papież Klemens IV skierował do niego pismo (Witerbo — 20 I 1268) w sprawie projektu ołomunieckiej metropolii. Papież pisze najpierw, że otrzymał wiadomość o rychłym wyruszeniu króla na krucjatę wedle umowy między królem a zakonem przeciwko niewiernym Galindii, Jaćwieży i Litwy i innych prowincji, ponieważ ich mieszkańcy trapią nieustannie Krzyżaków i innych chrześcijan w Prusiech. Z królem udaje się biskup ołomuniecki, który przyjął krzyż krucjaty. Następnie wspomina papież, że król wniósł prośbę do Stolicy Apostolskiej, iż w królestwie czeskim, w marcjii morawskiej i podległych księstwach (Austrii, Styrii) nie istnieje żadna stolica arcybiskupia, chociaż „starożytność” przekazuje wiadomości o istnieniu tejże na Morawach⁴⁴; król prosi, aby papież polecił arcybiskupowi Salzburga Władysławowi po wyzwoleniu z rąk pogańskich Litwy, Galindii i Jaćwieży zaszczyścić Kościół ołomuniecki godnością arcybiskupią i „wznieść kościoły katedralne w zdobytych krajach, które by podlegały kościołowi ołomunieckiemu jako metropolii⁴⁵”. Papież umocnił Ottokara w postanowieniu odbycia krucjaty przeciwko poganom, dał mu pozwolenie przywrócenia królestwa litewskiego po Mengogu i powierzenia go osobie wiernej dla Stolicy Apostolskiej. Papież nadmie-

⁴³ Emler, II, s. 229. Klemens IV pisze do biskupa Brunona (25 I 1268 r.), który ma wyruszyć z Ottokarem przeciwko poganom, że pozwoli królowi na zdobycie ziemi Galindii, Jaćwieży, które może swobodnie zatrzymać. Brunonowi nadmieniła papież, że po zdobyciu tychże ziem może on z polecenia papieskiego zarządzać nimi „in spiritualibus regere, dirigere, ac eorum nationes doctrinis salubribus informare, sine iuris praesudicio alieni, donec super his duxerimus aliter providendum”. Nikt nie może w tym wypadku sprzeciwić się woli papieskiej. Por. też A. Boczek, *Codex Diplomaticus et epistolaris Moraviae*, Olomuń 1845 t. IV, s. 2—3, E. Jordan, *Les Regestes de Clement IV (1265—1268)*, Paris 1893, s. 193. Por. Włodarski, *Polska i Czechy*, s. 52.

⁴⁴ Chodziłoby tutaj o działalność apostołów Słowian św. Cyryla i Metodego w IX w. na terenie Moraw i Panonii. Metodego otrzymał w Rzymie święcenia biskupie i został mianowany arcybiskupem oraz legatem papieskim Moraw i Panonii. F. Jaffe, *Regesta Pontificum Romanorum*, Lipsiae 1885, I, s. 380.

⁴⁵ Emler, II, s. 229. Książę Władysław, arcybiskup Salzburga, okazał dużo wierności i oddania Przemysłowi Ottokarowi II, dlatego tenże zamierzył go na stanowisku arcybiskupa ołomunieckiego, które mu zaprojektował przy zabiegach u Stolicy Apostolskiej. Por. Grodecki, *Dzieje*, s. 255.

nił, że już dawniej zgodził się na to, by Ottokar rozporządzał swobodnie krajami, które wyrwie z rąk Litwinów i innych pogan byleby tylko nie naruszał ziem należących do Krzyżaków lub innych chrześcijan. Papież pochwalił pragnienie króla wyniesienia biskupstwa olomunieckiego, które wypływało z gorliwości i pobożności, ale nie zgodził się stanowczo, aby kościół olomuniecki był metropolią. Papież mówi, że bez narażenia praw kościoła mogunckiego, któremu podlega kościół olomuniecki, nie może przychylić załatwić życzeń króla. Jeśli król pozyska na ziemiach prusko-litewskich tytu pogan dla chrześcijaństwa, aby można było założyć metropolię, to wtedy papież przedsięwzięcie odpowiednie srodki²⁴.

Plan Przemysła Ottokara był szeroki i liczył on na jego powodzenie po wyruszeniu na drugą wyprawę, mając za sobą porozumienie z Krzyżakami. Te same nadzieje żywił pomocnik i doradca króla w tych przedsięwzięciach, biskup olomuniecki Bruno.

Na wspomnianym odcinku wysiłków Przemysła Ottokara II spotkało całkowite niepowodzenie. Już wspomniano w liście papieskim, że realizacja myśli Ottokara odnośnie do olomunieckiej metropolii godziła w uprawnienia arcybiskupów mogunckich, do których wtedy należało biskupstwo olomunieckie. Ale plan królewski uderzał jeszcze i w inny zakres działania, mianowicie metropolii-gnieźnieńskiej, której aspiracje misyjne w krajach prusko-jaćwiesko-litewskich Stolica Apostolska częściowo uznawała. Plan Ottokara godził więc w istotny i żywotny interes Polski przez próbę poddania tych terenów czeskiej organizacji kościelnej.

Zachodzi teraz pytanie, kto mógł pokrzyżować plany czeskie i stanąć w obronie żywotności polskich wpływów na dworze papieskim? Ks. Józef Umiński w rozprawie pt.: Pochodzenie i kariera Marcina Polaka²⁵ wysuwa pogląd, że to właśnie Marcin spłatał wtedy na papieskim dworze Czechom i Krzyżakom „tego zręcznego politycznie figla”. Był on bowiem na dworze papieskim dla spraw polskich jak gdyby „stałym prokuratorem czy agentem kurialnym” i może jego zabiegom około polskich spraw należy przypisać niepowodzenie Ottokara²⁶. O jego wziętości

²⁴ Emler, II s. 229. Boczek, IV, s. 1—2. Jordan, Les Registres de Clement IV s. 193. A. Potthast, Regesta Pontificum Romanorum, Nr 20230.

²⁵ Collectanea theologica 1—4 (1953), 185. Autor wykazuje w wymienionej rozprawie, że Marcin z Sandomierza pochodzący może z rodu Awdalców i Marcin Polak z Opawy jest jedną i tą samą postacią.

²⁶ Rocznik Praski, Monumenta Poloniae Historica, t. III, s. 844 pod rokiem 1278 podano na marginesie jako datę jego nominacji na arcybiskupa gnieźnieńskiego dzień 22 VI 1278 r., a śmierć 26 VIII tegoż roku. Por. też W. Karasiewicz, Jakób II Swinka, arcybiskup gnieźnieński 1283—1314, Poznań 1948, s. 5.

w kołach rzymskich świadczy i to, że papież Mikołaj III mianował go w czerwcu 1278 r. jako swego penitencjariusza arcybiskupem gnieźnieńskim. Marcin otrzymał z rąk papieskich święcenia biskupie oraz paliusz, w drodze do Gniezna, jednak zaskoczyła go śmierć w Bolonii. W przekonaniach politycznych Marcin zdaje się być stronnikiem²⁷ Rudolfa Habsburga, przeciwnika Przemysła Ottokara II, podobnie, jak i arcybiskup moguncki popiera dążenia do korony cesarskiej u Rudolfa²⁸.

Dzięki splotowi tych czynników daleko idące plany Przemysła Ottokara II, władcy niepośledniej miary, nie powiodły się, co Polsce pozwoliło później przeprowadzić wiekopomne dzieło — chrystianizacji Litwy.

Les sollicitations échouées du roi Premysl Ottocar II en vue de fonder une metropole tchèque, considerées dans l'ensemble de son regne et de sa politique favorable aux chevaliers Teutoniques.

Résumé

La personnalité et l'activité du souverain tchèque Premysl Ottocar II ne cessent d'intéresser dernièrement les historiens. C'est lui à entrepris au XIIIe siècle une tâche grandiose d'unir le monde slave dans la lutte contre l'assaut du germanisme. C'est à ce dessin qu'il a pris en considération la Pologne et la Silésie d'où pour entraîner les deux pays en ses fidèles alliés dans l'action projetée.

Outre qu'il a mené cette politique Premysl Ottocar II a entrepris deux croisades en Prusse pour venir en aide aux Chevaliers Teutoniques, menacés par les païens. Notons cependant que la foi chrétienne se propageait graduellement entre les Prussiens, les Lithuaniens et les Latviens avec l'aide efficace de la Pologne. L'entrave principale de ce développement étaient les Chevaliers Teutoniques, qui contrairement à leur mission ne songeaient point à convertir leurs voisins à la foi chrétienne, mais profitaient plutôt de chaque occasion pour affermir leurs conquêtes dans ces terres, le glaive en main, et pour fonder un royaume indépendant.

Lors de la deuxième croisade Premysl Ottocar II caressait de vastes projets. Il avait l'intention de créer un royaume indépendant en Lithuanie et d'élever au rang d'une métropole l'évêché d'Olmutz. C'est ce qu'il présenta à la Curie de Rome. Le Siège Apostolique n'approuva pas ce projet, essentiellement contraire aux intérêts de la métropole de Gniezno et à son oeuvre de mission dans les pays avoisinants. C'est le plus probablement l'historien des papes et des empereurs, Martin le Polonais, archevêque nominataire de Gniezno, qui contribua à cet échec à la cour papale du roi Premysl Ottocar II et des Chevaliers Teutoniques.

²⁷ R. Grodecki, Dzieje polityczne Śląska... (Historia Śląska, I, s. 265 i n.).

²⁸ Martini Oppaviensis Chronicon Pontificum et Imperatorum (Monumenta Germaniae Historica, Scriptorum t. XXII, Hannoverae 1872, s. 482.